

Language Engineering Virtual Learning Environments (VLEs) und individualisiertes lernen*

Director of ReCeLLT: Dr. Nader Haghani
(nhaghani@ut.ac.ir), University of Tehran
PhD-Studentin: Parvaneh Sohrabi
(psohrabi@ut.ac.ir), University of Tehran

مقدمه

زبان به عنوان یکی از نمادهای اصلی هویت فردی و فرهنگی و از جمله پیچیده‌ترین پدیده‌های خلقت و در عین حال، ساده‌ترین وسیله ارتباط انسانی، در جوامع انسانی و در نظامهای آموزشی رسمی و غیررسمی، از بالاترین اهمیت برخوردار است. ابعاد، ظرفیتهای و ظرفیتهای زبان و وجوهات فنی، فکری و هنری این ابزار برای تبیین موضوعات و انتقال دقیق و سریع محتوا و مفاهیم از دیرباز مورد توجه فلاسفه و ادیبان، دانشمندان، اندیشمندان و هنرمندان بوده است. در حال حاضر، پژوهشگران حوزه‌های متفاوت دانش بشری مشغول تحقیق همه‌جانبه در زوایای آشکار و پنهان زبان به عنوان عامل و مانع اصلی میان انسانها از یک‌سو، و انسانها با ابزارآلات ماشینی از سوی دیگر هستند. اما افزایش کمیت و ارتقای کیفیت کاربرد و کارایی زبان، آگاهی و شناخت عمیق از فرایندهای پرآزادی و تولیدی زبان و کنکاش در کارکردهای زبان در ابعاد گوناگون، مستلزم خروج فکورانه از نگاه یک بعدی به زبان، یعنی «معلمی زبان» و ورود تخصصی به «مهندسی زبان» است.

«مهندسی زبان» از جمله مقولاتی است که به زبان از زوایای کاملاً فنی و مازولار (در حوزه‌های دانش، اندیشه و هنر) نگاه می‌کند. این مقوله در ادبیات علمی نیز در نظامهای پرآزاد زبان طبیعی، برنامه‌ریزی زبانی، زبان‌شناسی رایانه‌ای و... و به‌خصوص اخیراً در حوزه «وب معنایی یا مفهومی» و پرآزاد ماشینی اطلاعات به کار می‌رود. مقوله «زبان مهندسی‌شده» نیز وجود دارد که بیشتر به زبانهای ساختگی و مدل‌سازی شده اشاره دارد که خود به مقوله‌های ریزتر از جمله زبانهای فلسفی، منطقی و آزمایشی تقسیم می‌شود.

به‌منظور بسترسازی اولیه و تقویت نگاه چند رشته‌ای و مهندسی به زبان، در مقاله حاضر و آتی، محیطهای مجازی و سپس یک سامانه یادگیری مورد بررسی قرار می‌گیرند تا در رویکرد و فرایند چندبعدی، مهندسی زبان نیز مورد بحث قرار گیرد.

محیطهای آموزش مجازی و یادگیری فرد محور

آموزش الکترونیکی و امکان یاددهی و یادگیری در محیط کاملاً فردی‌سازی شده، بستر مناسبی را برای تحول و ارتقای مهارتهای کلیدی فرد در فرایند «یادگیری مادام‌العمر» فراهم آورده است. در نوشته حاضر، ویژگیها و ابعاد فنی و نرم‌افزاری سامانه‌های پشتیبان برای فردی‌سازی محتوا مورد اشاره قرار گرفته‌اند. در نوشته‌های آتی نیز، ابعاد یادگیری مخاطبین ایرانی در محیط مجازی به همراه نمونه‌هایی از حوزه آموزش زبان در بستر مجازی ارائه می‌شوند. ارزیابی سامانه مدیریت یادگیری «ObjectJ» از منظر توجه به فرهنگ یادگیری کاربران ایرانی موضوع مقاله بعدی است. شایان ذکر است، سامانه مزبور در سالهای ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۸ در مرکز آموزشهای الکترونیکی دانشگاه تهران در شرایط واقعی مورد استفاده قرار گرفته است.